

Dar азъ apare, alături de varianta populară азъ, și în monumentele scrise ale limbii ruse vechi, atât religioase, cât și laice (v. *Srezn.*, I, 10—11), lucru asupra căruia se atrag atenția și în manualele curente de gramatică istorică a limbii ruse (P. I. Cernih, *lucr., cit.*, p. 204; V. V. Ivanov, *lucr. cit.*, p. 325). Iată un exemplu din *Zadonșcina*, scriere rusească originală (după o copie din secolul al XVI-lea): азъ кѣзъ вланы Дмитріи Иванович... (*Crestom.*, 168).

10. «Formele pronominale *tebe, sebe*».

Argumentul nu ni se pare fondat, căci aceste forme pronominale au existat întotdeauna în limba rusă veche. În legătură cu aceasta, prof. A. I. Efimov scrie: «Dacă limba rusă veche cunoștea două forme paralele de dativ-prepozițional singular pentru pronumele personal de persoana a 2-a și pentru pronumele reflexiv (*мобѣ* și *мебѣ собѣ* și *себѣ*), în secolul al XVI-lea tradiția limbii literare a contribuit la răspândirea numai a formelor *мебѣ, себѣ*» (*lucr. cit.*, p. 70).

11. «Formele pronominale de tip *mi, ti*».

Acest argument invocat de A. Balotă în sprijinul tezei sud-slave este nefondat, căci, cum arată M. A. Gadolina în monografia sa consacrată pronumelor personale și reflexive în limbile slave¹, procesul de restrângere a folosirii acestor forme este, în secolele al XV-lea — al XVI-lea, abia la început. În limba scrisă, adăogă M. A. Gadolina, formele *ми, ти* se folosesc, în virtutea tradiției literare, pînă spre sfîrșitul secolului al XVI-lea și chiar în secolul al XVII-lea (*ibid.*, p. 94).

12. «Forma pronominală bulgară *koj*».

Observăm însă că pronumele interogativ-relativ *koj* este slav comun² și că exista și în limba rusă veche. E atestat frecvent și în secolul al XV-lea, de pildă într-un document moscovit din anul 1490 (*Шахматов, lucr. cit.*, p. 169). Alte exemple — la *Srezn.*, I, 1416—1417 și la F. I. Buslaev³. De *koj* cu valoare relativă în gramatele rusești s-a ocupat prof. V. I. Borkovski, care citează și citeva exemple⁴.

13. «Forma pronominală sîrbească *kuju*».

A. A. Șahmatov a demonstrat însă că forma pronominală de acuzativ feminin singular *kūju* este, față de *koju*, o inovație velicorusă (*lucr. cit.*, p. 168). Iată și un exemplu din *Viața lui Nifont*, copie din secolul al XIII-lea: Нѣкѣ чистотѣ имать, а милостыни не творятъ, то ни въ коѣю же житни ню истъ (*Srezn.*, I, 1417).

14. «Vocativul în funcție de subiect».

Cît de răspîndit este la slavii de răsărit vocativul în funcție de subiect și cît de întinsă este literatura consacrată acestei probleme arată, cu ilustrări sugestive, prof. V. I. Borkovski, în gramatica istorică menționată anterior⁵. De aceea nu insistăm asupra acestei probleme și ne limităm la un singur exemplu, datînd de la sfîrșitul sec. al XIV-lea sau începutul celui de al XV-lea: і скі осподинь коню не фак⁶.

15 și 16. «Folosirea dualului; dualul sîrbesc al numeralului *oboju*».

Am arătat în secțiunea consacrată analizei tezei carpatice (capitolul *Morfologia*, punctul 23) că, de fapt, în *Povestirile slave despre Vlad Țepeș* nici nu mai există forme propriu-zise de dual. Vestigiile acestei categorii, puține cîte sînt, se întîlnesc și în *velicorusa* din secolul al XV-lea, și în *graiurile velicoruse populare contemporane*.

17. «Folosirea prefixului *iz-*».

Cuvintele cu prefixul *iz-* sînt cunoscute în limba rusă veche de la apariția primelor texte și pînă în prezent. Sute și sute de ilustrări cuprinde în această privință dicționarul lui I. I. Sreznovski (v. *Srezn.*, I, 1030—1086 și 1111—1167). Formațiile cu acest prefix de origine slavă veche cîntărească au devenit un bun al limbii ruse vechi cu mult înainte de secolul al XV-lea. Unele, cum a atras atenția A. A. Șahmatov, sînt derivate proprii rusești: *избить, исполосовать, испачкать* etc.⁷

¹ M. A. Gadolina, *lucr. cit.*, p. 93.

² N. M. Šanski..., *lucr., cit.*, p. 155.

³ F. I. Buslaev, *Историческая грамматика русскаго языка*, Moscova, 1959, p. 527.

⁴ V. I. Borkovski, *Синтаксис древнерусских грамот. Сложное предложение*, Moscova, 1958, p. 115.

⁵ V. I. Borkovski, P. S. Kuznețov, *lucr. cit.*, p. 318—320.

⁶ *Ibid.*

⁷ Из трудов А. А. Шахматова по современному русскому языку, Moscova, 1952, p. 265.